

DE-001-001483

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April / May – 2015

Sanskrit : Paper-IX

(Sahitya Shastra) (साहित्यशास्त्र)

(Elective-1)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001483

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના/Instruction :

બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં લખવાના રહેશે.

Write answer of all questions in main answer sheet.

- ૧ નીચેના પ્રશ્નોમાં આપેલા ચાર વિકલ્પોમાંથી સાચો, વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો : ૨૦
- 1 Choose the right answer from the given options : 20
- (1) વાગ્દેવતાનો અવતાર કોણ મનાય છે ?
- (A) દંડી (B) મમ્મટ
(C) વિશ્વનાથ (D) આનંદવર્ધન
- (2) તાત્પર્યા શક્તિને કોણ સ્વીકારે છે ?
- (A) અન્વિતાભિધાનવાદીઓ (B) અભિહિતાન્વયવાદીઓ
(C) સમાજવાદીઓ (D) ન્યાયવાદીઓ
- (3) કાવ્યપ્રકાશ કયાં પ્રકારનો ગ્રંથ છે ?
- (A) સાહિત્યિક (B) ઐતિહાસિક
(C) પૌરાણિક (D) કાવ્યશાસ્ત્રીય
- (4) સાંકેતિક અર્થ એટલે શું ?
- (A) ક્યારેક જ અર્થ આપે
(B) નિત્ય અર્થ આપે
(C) સાક્ષાત સીધી રીતે અર્થ આપે
(D) આડકતરી રીતે અર્થ આપે

- (5) કાકુ એટલે શું ?
 (A) વક્તા (B) સમય
 (C) ઉચ્ચારણ (D) પ્રસ્તાવ
- (6) લક્ષણાના આધારભૂત શબ્દને શું કહે છે ?
 (A) વાયક (B) સંજ્ઞિક
 (C) લાક્ષણિક (D) વ્યંજક
- (7) હેતુ વાક્યાર્થ કે પદના અર્થનું રૂપ ધારણ કરે ત્યારે કયો અલંકાર બને છે ?
 (A) કાવ્યાલિંગ (B) વ્યાજોક્તિ
 (C) નિદર્શના (D) વિભાવના
- (8) 'વ્યાજોક્તિ' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
 (A) હકીકત (B) બહાનું
 (C) પ્રશંસા (D) કલ્પના
- (9) _____ મુખં નિન્દા સ્તુતિર્વા રુઢિરન્યથા ।
 (A) વિશેષ: (B) સમાસોક્તિ:
 (C) વિશેષોક્તિ (D) વ્યાજસ્તુતિ
- (10) ક્વ સૂર્ય પ્રભવો _____ સાગરમ્ ॥ પદ્યમાં કયો અલંકાર છે ?
 (A) વિભાવના (B) નિદર્શના
 (C) વિશેષોક્તિ (D) સમાસોક્તિ
- (11) જ્યાં વિષયી વિષયને ગળી જાય તેવી લક્ષણાને કઈ લક્ષણા કહે છે ?
 (A) સારોપા (B) ઉપાદાન
 (C) લક્ષણ લક્ષણા (D) સાધ્યવસાનિકા
- (12) ગૌણી લક્ષણાના કેટલા પ્રકારો છે ?
 (A) 02 (B) 03
 (C) 05 (D) 04
- (13) 'સ્વિસદ્વયે પરાક્ષેપ:' કઈ લક્ષણાની વ્યાખ્યા છે ?
 (A) લક્ષણ-લક્ષણા (B) સારોપા-લક્ષણા
 (C) સાધ્યવસના લક્ષણા (D) ઉપાદાન લક્ષણા

- (14) મમ્મટે આર્થી વ્યંજનાની સમજૂતિમાં કેટલા વૈશિષ્ટ્યો આપ્યા છે ?
 (A) 10 (B) 9
 (C) 11 (D) 12
- (15) 'અલંકાર' કાવ્યમાં શા માટે પ્રયુક્ત થાય છે ?
 (A) શોભા માટે (B) ચિરસ્થાયિતા માટે
 (C) આનંદ માટે (D) યશ માટે
- (16) 'કાવ્યપ્રકાશ'ના દ્વિતીય ઉલ્લાસનું નામ જણાવો.
 (A) અર્થવ્યંજકતા (B) શબ્દસ્વરૂપ નિર્ણય:
 (C) શબ્દાર્થસ્વરૂપ નિર્ણય: (D) અર્થસ્વરૂપ નિર્ણય:
- (17) દસમાં ઉલ્લાસમાં મુખ્ય કયો વિષય ચર્ચિત છે ?
 (A) રસ (B) અલંકાર
 (C) કાવ્ય (D) ઉદાહરણ
- (18) લઘ્વા તવ નનુ સા ॥ પદ્યમાં કયો અલંકાર છે ?
 (A) વિભાવના (B) નિદર્શના
 (C) કાવ્યલિંગ (D) સમાસોક્તિ
- (19) આદાય વારિ વિનિવેશિતં ચ ॥ માં કયો અલંકાર છે ?
 (A) સમાસોક્તિ (B) અપ્રસ્તુત પ્રશંસા
 (C) ઉત્પ્રેક્ષા (D) અર્થાન્તરન્યાસ
- (20) અશક્ય એવો વસ્તુનો સંબંધ માં પરિણામે ત્યારે નિદર્શના બને છે.
 (A) ઉત્પ્રેક્ષા (B) રૂપક
 (C) દષ્ટાંત (D) ઉપમા

૨ લક્ષણાની વ્યાખ્યા આપી, તેના પ્રકારો ચર્ચો. ૧૦

2 Giving the definition of 'લક્ષણા' discuss the types of 'લક્ષણા'. 10

અથવા/OR

૨ 'તાત્પર્યાર્થોઽપિ કેષુચિત્' ચર્ચો. ૧૦

2 Discuss 'તાત્પર્યાર્થોઽપિ કેષુચિત્'. 10

- ३ संकेत विषयक विविध मतोनी यर्था करो. १०
- 3 Discuss the different views about संकेत. 10
- अथवा/OR**
- ३ 'आर्थीव्यंजना' पर सविस्तर नोध लपो. १०
- 3 Write a detaile note – आर्थीव्यंजना. 10
- ४ (अ) नीयेनाभाथी कोरुपश बे अलंकारो उदाहरण आपी सभजवो : ८
- 4 (a) Discuss any **two** figures of speech with example : 8
- (१) अर्थान्तरन्यासः
- (२) निदर्शना
- (३) काव्यलिङ्ग
- (४) व्याजोक्तिः
- (ब) नीयेनाभांथी कोरुपश बे अलंकारो कारणो आपी सभजवो : ८
- (b) Explain any **two** Alankaras with reason : 8
- (१) कुसुमितलता भिरहताप्यधत्त रज्जमलिकुलैरदृष्टापि ।
परिवर्तते स्म नलिनीलहररीभिरलोलिताप्यधूर्णत सा ॥
- (२) गुणानामेव दौरात्म्याद् धूरि धुयो नियुज्यते ।
असंजातकिण स्कन्धः सुखं स्वपिति गौर्गलिः ॥
- (३) कर्पूर इव दग्धोऽपि शक्तिमान यो जने जने ।
नमोऽस्त्ववार्यवीर्याय तस्मै मकरकेतवे ॥
- (४) अलाक्षार सासिकृतं रक्तं तच्चरणद्वयम् ॥
- ५ नीयेनाभांथी कोरुपश बे सविस्तर सभजवो : १४
- 5 Explain in detail any **two** of the following : 14
- (१) वाच्य एव वाक्यार्थः इत्यन्विताभिधानवादिनः ।
- (२) काकुर्ध्वनेर्विकारः ।
- (३) पीनो देवदत्तो दिवा न भुङ्क्ते इत्यत्र च रात्रिभोजनं न लक्ष्यते ।
- (४) गौः शुक्लश्चलोडित्थः इत्यादौ चतुष्टयी शब्दानां प्रवृत्तिः इति महाभाष्यकारः ।